

Bu kitabın hikâyesi biraz farklı. Yeğenin kızı Ceren'in elma ağacını çınardan ayırabilmesine yardımcı olmak için başlayan çalışma, 350 ağaç ve çalı türünü kapsayan ayrıntılı bir derlemeye dönüşür. Bu yazı yolda yürürken kaldırım taşlarına, ayakkabısının ucuna yahut etraftaki güzel kızlara değil, başını kaldırıp yanı başındaki ağacın dallarına bakan, çiçeklerini koklayan, duraklayıp onları inceleyen, biraz daha ileri gidip tenine dokunan, dalındaki meyveyi koparıp ağzına atan, sonra da bir ıslık tutturup gülümseyerek yoluna devam edenler için yazıldı.

Bu yazı yolda yürürken kaldırım taşlarına, ayakkabısının ucuna yahut etraftaki güzel kızlara değil, başını kaldırıp yanı başındaki ağacın dallarına bakan, çiçeklerini koklayan, duraklayıp onları inceleyen, biraz daha ileri gidip tenine dokunan, dalındaki meyveyi koparıp ağzına atan, sonra da bir ıslık tutturup gülümseyerek yoluna devam edenler için yazıldı. Kendinizi birinci gruptan kabul etseniz dahi beş dakikanızı ayırıp okuyun isterim bu yazıyı. Hiç değilse Ceren'e elma ağacını tanıtmak için başlayan uzun, renkli ve ödüllü sevgilerin en büyüğü olan bir yolculuğa tanıklık etmek adına.

Italo Calvino'nun Ağaca Tüneyen Baron adlı kitabını okumuşsanız ağaçları kendine yuva belleyen baronu hatırlarsınız. Kendi çocukluğunuzu da hatırlıyor olmalısınız. Ağaç tepelerinden inmediğiniz günleri. "çocukluğu ağaçlar içinde geçmiş, bazı oyunlarını ağaçlar üzerinde oynamış ve ileriki yıllarda da ağaçlı ortamlardan hiç kopmamış biri" olarak tanımlıyor kendini Necati Güvenç Mamıkoğlu. Yani o da ağaçları kendine yuva belleyenlerden. Yani bizden.

Gelelim Ceren'in elma ağacına. Bir gün yeğeni gelip dört yaşındaki kızı Ceren'in ağaçları tanımadığını söyler ve onun elma ağacını çınardan ayırt edebilmesi için bir albüm hazırlayıp hazırlayamayacağını sorar. Güvenç bey bir doğa tutkunudur çünkü. İlk fotoğraf makinesine sahip olduğu 1973 yılından beri dere tepe düz gitmiş, kökü topraktaki tüm perileri fotoğraflamış, bu fotoğrafları sevdikleriyle paylaşmıştır. Sonra bir gün emekli olur ve satın aldığı sayısal fotoğraf makinesi ile yakın çevresinden başlayarak yeni bir çiçek ve ağaç fotoğrafları arşivi hazırlamaya başlar. İşte Ceren'in albüm siparişi de bu dönemde gelir.

"Ceren'e ağaçları tanıtmak için önce kendim ağaçları daha iyi tanımalıydım" der ve başlar okumaya. Hocalara gider, ders kitapları bulur, piyasadaki doğa kitaplarını tarar. Yolculuklara çıkar sonra. Salihli'ye, Bozdağ'a, Uludağ'a... Rahmetli Hikmet Birand'ın Alıç Ağacı ile Sohbetler'i ile tanışır. "Botanik tarihini ve Türkiye doğasını konunun dışındaki insanlara bu kadar kolay anlaşılır ve zevkle okunur biçimde anlatan bu kitabı değişik aralıklarla bir kaç kez okuduktan sonra" yolculuklarına devam eder. Ankara'ya, Antalya'ya, Bursa'ya gider ama ilçe ve kasabaların parklarını da ziyaret eder. Onu en çok etkileyen yerlerden biri İstanbul'daki Fenerbahçe Parkı'dır. Parkın "pek çoğu yerli, yetmişin üzerinde ağaç türünün sağlıklı örnekleri bulunduğu" bir hayretle, daha çok keyifle" izler. Sadece Türkiye'nin doğal ağaçlarını değil, "bir kısmı şarkılara da girmiş yüz yıldan uzun bir süreden beri Türkiye'de yetiştirilen" ağaçları da belgeler.

Uzun boylu, yeşil yapraklı yakışıklı

Sadece bir kez gözlemlemez ağaçları. Onları çevresi ile birlikte tanıtmaya uğraşırken, bir yandan da farklı mevsimlerdeki formlarını, gövde, yaprak, çiçek ve meyvelerini de görüntülemeye çabalar. Böylece bir ağacın yılın en az iki, çoğu kez üç ila beş farklı zamanındaki fotoğraflarını çeker. "Ceren'in elma ağacını çınardan ayırabilmesine yardımcı olmak için başlayan bu çalışma 350 ağaç ve çalı türünü kapsayan bir derleme" haline gelince de kitabını Prof. Dr. Tuna Ekim'e sunar. Prof. Ekim, eksiklerini gösterir, önerilerde bulunur. Dosya tamamlanıp kitap haline dönüştüğünde ise, "bir ülkenin florasını, bitkilerini korumak için ilk yapılacak iş onları tanımaktan geçer" diyerek Güvenç Bey'e çaba ve katkıları için teşekkür eden kapsamlı bir sunuş yazısı hazırlar.

Türkiye'nin Ağaçları ve çalıları, görsel malzemesi yüz binin üzerindeki fotoğraf arasından seçilen, onlarca yayın taranıp "bilimsel bir iddia taşımamakla birlikte verilen tüm bilgiler ve görüntülerle bilime aykırı bir şey bulunmaması için" çaba harcanarak kotarılmış son derece kapsamlı bir doğa güzelleme. Güvenç bey elinden geleni yapmış. Şimdi sıra bizde. Artık uzun boylu, yeşil yapraklı, heybetli canlıları gördüğümüzde onlara "aaa ağaç" demeyeceğiz. Hangi türden olduğunu, çamsa ne tip çam olduğunu, meyve verip vermediğini, nerelerde yetiştiğini, odunundan, meyvesinden, yaprağından neler yapıldığını, ne tür faydaları olduğunu öğrenecek, yolumuz Marmaris-Fethiye arasına düşerse yol kenarlarındaki o güzelim ağaçlar arasından 'Anadolu Sığılası'nı (günlük) seçeceğiz. İşte biz Anadolu'ya has

bu güzelim ağacı (ki gerçekten olağanüstü güzel. Hele de eski Dalyan yolundan sapıp günlük ormanlarına girerseniz oranın ne kadar büyüğü bir yer olduğunu kendi gözlerinizle görürsünüz) ve tüm diğerlerini adlarıyla tanımaya başladığımızda Güvenç bey başladığı işi becermiş olacak, sadece Ceren'e değil, gittikçe doğadan kopan, uzaklaşan biz yetişkinlere de ağaç sevgisini aşılamış olacak.

Tijen İNALTONG
11/01/2008 Radikal

TÜRKİYE'NİN AĞAÇLARI VE ÇALILARI
Necati Güvenç Mamıkoğlu, NTV Yayınları, 2007, 727 sayfa, 80 YTL.